

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ

Н А К А З

28.09.2011 N 502

Міністерстві

Зареєстровано в

юстиції України
14 жовтня 2011 р.
за N 1192/19930

**Про затвердження Інструкції з профілактики
та ліквідації кампілобактеріозу птиці**

Відповідно до Закону України "Про ветеринарну медицину" ([2498-12](#)), Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затвердженого Указом Президента України від 23.04.2011 N 500 ([500/2011](#)), **Н А К А З У Ю:**

1. Затвердити Інструкцію з профілактики та ліквідації кампілобактеріозу птиці (далі - Інструкція), що додається.

2. Державній ветеринарній та фітосанітарній службі України подати цей наказ на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України та забезпечити його тиражування та надсилання установам ветеринарної медицини в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі.

3. Керівникам територіальних органів Держветфітослужби довести цю Інструкцію до відома ветеринарних лікарів на місцях

та
забезпечити контроль за її виконанням.

4. Цей наказ набирає чинності з дня його
офіційного
опублікування.

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на
заступника
Міністра аграрної політики та продовольства України Сеня О.В.

Міністр
М.В.Присяжнюк

ПОГОДЖЕНО:

Голова Державної
санітарно-епідеміологічної
служби України,
головний державний
санітарний лікар України
А.М.Пономаренко

Заступник Міністра екології
та природних ресурсів України
І.Л.Вільдман

В.о. Першого заступника
Голови Державного комітету
України з питань регуляторної
політики та підприємництва
С.Свищева

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства аграрної
політики та продовольства
України
28.09.2011 N 502

Зареєстровано в

Міністерстві

юстиції України
14 жовтня 2011 р.
за N 1192/19930

ІНСТРУКЦІЯ
з профілактики та ліквідації
кампілобактеріозу птиці

I. Загальні положення

1.1. Ця Інструкція встановлює порядок проведення профілактичних заходів спеціалістами ветеринарної медицини щодо недопущення захворювання птиці кампілобактеріозом, ветеринарно-санітарних заходів у випадках спалаху хвороби птиці на кампілобактеріоз у птахогосподарствах, порядок внутрішньогосподарського використання або подальшої реалізації одержаних яєць, м'ясопродуктів від забою птиці та іншої продукції птахівництва при інфікуванні їх кампілобактеріями та є обов'язковою для виконання птахогосподарствами незалежно від форм власності і відомчого підпорядкування, фізичними особами - підприємцями та спеціалістами ветеринарної медицини, які здійснюють діяльність у сфері птахівництва.

1.2. Кампілобактеріоз (вібріоз, *Campylobacteriosis avium*) - інфекційна хвороба птиці, яка проявляється у формі ентериту, гепатиту, септицемії та інтоксикації.

1.3. Збудником хвороби є термофільні бактерії, які належать до родини Spirillaceae, роду Campylobacter. Клінічні прояви у птиці викликають три види: *C. jejuni*, *C. coli*, *C. lariidis*.

1.4. Кампілобактерії - тонкі, спірально вигнуті грамнегативні палички, які є рухливими і не утворюють спор та капсул. Їх розмір коливається в межах від 0,2 до 0,8 мкм у діаметрі та 0,5-6,0 мкм завдовжки. Вони є мікроаерофілами, тому для їх інкубації необхідна сприятлива атмосфера, в якій підвищено вміст вуглекислого газу, оптимальна суміш газового середовища для росту бактерій складається з 5% кисню, 10% вуглецю, 85% азоту. Оптимальна температура росту +37 град.С - 42 град.С.

Збудники кампілобактеріозу можуть продукувати термолабільний та термостабільний ендотоксини.

1.5. Кампілобактерії значно чутливі до дії фізико-хімічних факторів (прямі сонячні промені, висушування, нагрівання тощо).

Суспензія бактерій, нанесена на смужку фільтрувального паперу, гине за температури +20 град.С протягом 2 годин. На поверхні яєць, штучно інфікованих кампілобактеріями, живі бактерії зникли через 10 годин. У воді при температурі вище +4 град.С вони зберігалися до 4 тижнів, на тушках птиці, які зберігали при температурі нижче -9-12 град.С, - 10 діб, а нижче -20 град.С - 182 доби. Культура кампілобактерій у ліофілізованому стані на

бруцельозному бульйоні з вмістом 0,16% агару та крові зберігала життєздатність кілька років.

Нагрівання до температури +55 град.С спричиняє загибель збудника протягом 10 хвилин. На інфікованих предметах бактерії залежно від дії факторів навколишнього середовища можуть виживати до 60 днів, за температури від +18 град.С до +27 град.С - 20 діб, за температури +6 град.С - до 1 місяця.

У патологічному матеріалі при зберіганні його за температури 0 град.С до +4 град.С збудник виживає до 7 діб.

Бактерії є слабостійкі до дії дезінфекційних речовин, 2% розчин фенолу, креоліну, формальдегіду знешкоджують їх за 15-30 секунд, а їдкового натру - протягом 1-2 хвилин, 5% гіпохлорид натру, у розведенні 1:200 - за 15 хвилин. За ступенем стійкості до хімічних дезінфекційних засобів збудники кампілобактеріозу належать до групи малостійких (перша група) збудників.

1.6. Основним природним резервуаром кампілобактерій є кури, індики, дикі птахи, гризуни, а також вівці, кози, свині, велика рогата худоба. Бройлери можуть бути інфіковані кампілобактеріями до 90%, індики - до 100%, качки - до 88%, при цьому клінічні ознаки хвороби у них відсутні.

Кампілобактерії у птиці локалізуються, в основному, у кишечнику і виділяються з послідом, інфікуючи навколишнє середовище.

Джерелом інфекції є хвора птиця та птиця, що перехворіла, а також латентні бактеріоносії. Інфікування відбувається аліментарним (горизонтальним) шляхом. Трансоваріальне (вертикальне) розповсюдження кампілобактеріозу не встановлено. Передається хвороба через забруднені кампілобактеріями годівниці, напувалки, інвентар, підстилку, інфіковані корми, особливо тваринного походження, воду. Важливою ланкою в епізоотичному ланцюзі є інфіковані мухи, таргани, гризуни, синантропна та дика птиця тощо.

1.7. Кампілобактеріоз є зооантропонозною хворобою.

Хворіють переважно кури, індики та ряд вільноживучих птахів.

До збудника більш чутливий молодняк.

Кампілобактерії, потрапляючи в травну систему птиці, викликають запалення слизової оболонки кишечника, далі через жовчні протоки проникають у печінку, а через лімфу та кров - в інші внутрішні органи. При цьому збудник викликає хронічну інтоксикацію організму, некротичний гепатит, запалення жовчного міхура, асцит, виснаження та загибель птиці.

Інкубаційний період становить від 5 днів до двох тижнів, інколи хвороба не має характерних ознак і тривалий час може не проявлятися клінічно.

Хвороба протікає у підгострій та хронічній формі.

Тяжкість клінічних ознак хвороби залежить від інфікувальної дози штаму кампілобактерій, віку птиці та ряду інших факторів.

Найважчий перебіг хвороби спостерігають у жаркий літній період серед курей - молодок 6-7 місячного віку в період яйцекладки та курчат у віці 1-3 місяці. Хвороба характеризується високою захворюваністю при незначній летальності.

При загостренні хвороби хвора птиця стає в'ялою, пір'я тьмяніє та скуйовджується, розвивається пронос. Послід рідкий, пінистий, брудно-зеленого кольору, нерідко з домішками крові, з різким неприємним запахом.

Різко знижується жива маса птиці (до 20-47%) та яйценосність (до 15-35%), реєструють також повне припинення циклу яйцекладки, з'являється спрага, відмова від корму. Гребінь та сережки анемічні. Підвищується температура тіла до 44 град.С. Птиця гине від інтоксикації чи виснаження протягом 2-10 діб після прояву клінічних ознак. Відхід молодняку птиці може бути до 2, 7-15%.

Перехворіла птиця ще надовго залишається латентним носієм кампілобактерій та інфікує навколишнє середовище, а при забої - м'ясопродукти.

1.8. Патолого-анатомічна картина характерна для гострого ентериту та інтоксикації організму. Патоморфологічні зміни характеризуються деструктивно-дистрофічними змінами, застійною гіперемією та множинними некрозами у внутрішніх органах (печінці, селезінці, серці, легенях, нирках).

Відмічаються найбільш характерні зміни в кишечнику, печінці, яєчниках. На вохряно-жовтому або брудно-зеленому фоні печінки спостерігають дрібні просоподібні утворення та крововиливи під капсулою. Розміри вогнищ некрозу в печінці 0,5-3,0 мм, а крововиливів - від крапкових до великих. Інколи некротичні вогнища зливаються в гомогенну масу і надають печінці вигляду цвітної капусти. Паренхіма крихка, на розрізі відмічають некротичні осередки різної величини. При хронічній формі перебігу хвороби зміни у печінці супроводжуються асцитом та гідроперикардитом.

Жовчний міхур збільшений у 2-4 та більше разів, переповнений розрідженою жовчю світло-зеленого або буро-червоного кольору. Нирки та селезінка збільшені блідо-сірого кольору з поодинокими чи множинними вогнищами некрозу.

В шлунково-кишковому тракті спостерігають ентерити, скупчення слизу, водяної рідини, крововиливи. Іноді виявляють перитоніти.

У тонкому та товстому відділах кишечника відмічають геморагії, інколи розширення кишечника на ділянці від дистальної петлі дванадцятипалої кишки до біфуркації сліпої кишки, виразково-некротичні ураження ділянки біфуркації сліпих кишок.

у репродуктивних органах виявляють оваріїти, атрофію, переродження, руйнування, розрив фолікулів та сальпінгіти.

При гістологічному дослідженні реєструють: гострий паренхіматозний нефрит; набряк, застійну гіперемію та

деструктивно-дистрофічні зміни в легенях, серці, печінці;
множинні
мікроскопічні осередкові некрози у внутрішніх органах,
м'язових
волокнах скелетних м'язів та м'язового шлунка.
Загальні
неспецифічні реакції організму птиці зводяться до
ознак
геодинамічних порушень, проявів набряку,
кровонаповнення,
лімфоїдних інфільтратів у органах.

II. Діагностика захворювання птиці на кампілобактеріоз

2.1. Попередній діагноз встановлюють на
підставі
епізоотологічних даних, клінічного прояву хвороби
та
патолого-анатомічних змін, а заключний діагноз - за
результатами
бактеріологічних досліджень (виділення збудника).

2.2. Для лабораторного дослідження відбирають зразки
свіжого
патологічного матеріалу від загиблої птиці, відходи
інкубації
(ембріони-задохлики, пил, пух), свіжого посліду, змивів з
клоаки,
підстилки з ящиків для транспортування, кормів
(особливо
тваринного походження), води, змивів з годівниць,
обладнання,
кліток тощо.

2.3. Ізоляція та підтвердження наявності
організмів
Campylobacter проводяться з врахуванням Manual of Diagnostic
Tests
and Vaccines for Terrestrial Animals, стандарту
ISO
10272-1:2006(E). Ідентифікацію кампілобактерій проводять

шляхом визначення їх культуральних, біохімічних властивостей за допомогою серологічних, біологічних досліджень.

З кожного досліджуваного матеріалу необхідно провести визначення видового складу принаймні одного ізоляту *Campylobacter* з врахуванням фенотипових властивостей або методом полімеразної ланцюгової реакції (ПЛР). Ідентифікований ізолят використовують для подальшого визначення антимікробної резистентності .

2.4. Патогенність, вірулентність виділених культур мікроорганізмів визначають на білих мишах, добових або 10-добових курчатах, морських свинках з 30-добовим строком вагітності або 10-добових ембріонах курей.

2.5. За необхідності визначають токсигенні властивості виділених штамів бактерій на мишах-сосунах, ізольованій петлі тонкого відділу кишечника кроля або морської свинки, курчатах 30-добового віку.

2.6. Визначають резистентність виділених штамів кампілобактерій до антибактеріальних ветеринарних препаратів.

2.7. При встановленні діагнозу хворобу необхідно диференціювати від хронічного пастерельозу, сальмонельозів, колібактеріозу, спірохетозу, лімфоїдного лейкозу, еймеріозу і отруєння.

2.8. Періодично проводять моніторинг наявності кампілобактерій у живих бройлерів та в тушках бройлерів. З цією метою відбирають зразки свіжого посліду, вмістимого сліпої кишки або змивів з клоаки від 15-20 голів птиці та змиви з тушок для визначення *Campylobacter*. Вищеперераховані зразки повинні походити від однієї забійної партії птиці. Доставляють матеріал для бактеріологічних досліджень не пізніше 24 годин від моменту відбору, при цьому зразки повинні бути захищені від дії прямих сонячних променів та зберігатися при температурі -2 град.С +4 град.С. Відбір зразків, їх зберігання та дослідження проводяться згідно з рекомендаціями, інструкціями та стандартами відповідних міжнародних або вітчизняних організацій.

При вибіркового бактеріологічному контролі бройлерів, що підлягають забою (у кількості 15-20 голів від партії), не повинні виділятися патогенні кампілобактерії (*C. jejuni*, *C. coli*, *C. larydis*). У випадку виявлення патогенних кампілобактерій інфіковану птицю направляють на промислову переробку.

III. Профілактика захворювання птиці на кампілобактеріоз

3.1. Для профілактики захворювання птиці на кампілобактеріоз керівники (власники) та спеціалісти ветеринарної медицини птахогосподарств зобов'язані дотримуватися вимог, встановлених

Ветеринарно-санітарними правилами для птахівницьких господарств і вимогами до їх проектування, затвердженими наказом Головного державного інспектора ветеринарної медицини України від 03.07.2001 N 53 ([z0565-01](#)), зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 05.07.2001 за N 565/5756 (далі - Ветеринарно-санітарні правила).

3.2. Керівник (власник) птахогосподарства та спеціалісти ветеринарної медицини організують захист птахогосподарства від занесення інфекції і її розповсюдження у птахогосподарстві та за його межами.

Для цього необхідно:
завозити інкубаційні яйця тільки з птахогосподарств, благополучних щодо кампілобактеріозу та інших інфекційних захворювань;
здійснювати інкубацію завезених яєць в окремому інкубаторії в умовах надійної ізоляції від інкубаційних яєць, одержаних у даному птахогосподарстві. Не допускати змішування в інкубаційних та вивідних інкубаторах яєць, завезених з різних птахогосподарств;
проводити дезінфекцію яєць перед закладкою в інкубатор відповідно до вимог Інструкції з проведення санітарної обробки - дезінфекції, дезінсекції та дератизації об'єктів птахівництва, затвердженої наказом Департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України від 20.06.2007 N 69 ([z0813-07](#)), зареєстрованої в Міністерстві

юстиції України 13.07.2007 за N 813/14080 (далі - Інструкція з проведення санітарної обробки - дезінфекції, дезінсекції та дератизації об'єктів птахівництва);

після перенесення інкубаційних яєць у вивідні шафи ставити ємності з розчином формаліну у співвідношенні 1:1;

обов'язково застосовувати карантин після завезення добових курчат та дорослої птиці;

вищувати ремонтний молодняк ізольовано від дорослої птиці,

дотримуватися термінів міжциклових профілактичних перерв перед посадкою кожної наступної партії птиці, проводити якісну підготовку приміщень до посадки наступної партії птиці,

підтримувати ветеринарно-санітарні вимоги в пташниках, інкубаторії та інших виробничих приміщеннях;

дотримуватися зоогігієнічних та ветеринарно-санітарних вимог при транспортуванні, утриманні та годівлі птиці, будівництві об'єктів птахівництва;

організацію роботи птахогосподарств здійснювати у закритому режимі, підтримувати в робочому стані ветеринарно-санітарні об'єкти (дезбар'єри, санпропускники, дезкилими тощо);

дотримуватися технології виробництва яєць або м'яса птиці, що включає контроль за щільністю посадки курей, повітрообміном, температурою, режимом годівлі, своєчасністю видалення трупів птахів і посліду, стічних вод; спостереження за станом доріг і майданчиків біля пташників тощо;

заборонити використання для інкубації яєць, одержаних у даному птахогосподарстві, з тонкою (менше 0,32 мм) шкаралупою, плямами крові або посліду;
систематично контролювати якість питної води;
здійснювати систематичний мікробіологічний контроль за якістю кормів. У разі якщо при мікробіологічному контролі в кормах виявлені кампілобактерії (виду *C. jejuni*), дані корми обов'язково знезаражувати як при виявленні бактерій сімейства кишкових (сальмонели, кишкова паличка тощо);
обов'язково очищувати та дезінфікувати бункери для зерна і зернових відходів, білкових продуктів від тварин і риб, мішалок, контейнерів і кузовів автомобілів при безтарному перевезенні кормів.

3.3. При виникненні підозри щодо захворювання птиці (втрата апетиту, в'ялість, зниження продуктивності тощо) під контролем фахівців ветеринарної медицини проводиться аерозольна дезінфекція приміщень у присутності птиці розчином молочної кислоти, резорцину, йодтриетиленгліколю чи іншими ветеринарними препаратами, що пройшли державну реєстрацію для їх обігу та використання в Україні відповідно до Положення про державну реєстрацію ветеринарних препаратів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2007 N 1349 ([1349-2007-п](#))
(далі - ветеринарні препарати, дозволені для використання),

та
рекомендовані при кампілобактеріозі птиці.

3.4. У птахогосподарствах необхідно постійно проводити заходи щодо знищення гризунів, ектопаразитів, мух, тарганів та недопущення проникнення синантропної птиці у пташники.

3.5. Трупни птиці, відходи інкубації утилізують в спеціально обладнаному приміщенні. При цьому забезпечують їх повне знезараження. При відсутності обладнаного цеху утилізації трупни птиці та відходи інкубації знищують шляхом спалювання чи закопування на глибину не менше ніж 2 метри у спеціально відведених для цього місцях.

3.6. Послід складають на спеціальних ізольованих майданчиках з наступним його знезараженням біотермічним методом.

3.7. Транспорт і тару, які використовували для перевезення курчат, продукції птахівництва, відходів інкубації, дезінфікують після кожного використання або, якщо дезінфекція тари неможлива, її спалюють (картонну, дерев'яну).

3.8. У забійних цехах необхідно виконувати ветеринарно-санітарні вимоги, здійснювати відповідний контроль за дотриманням технологічного процесу при забої та первинній обробці птиці та ветеринарно-санітарний контроль за продукцією птахівництва, проводити заходи щодо недопущення

контамінації

продуктів забою птиці, для цього до води, яка охолоджує тушки,

додають антибактеріальні чи антисептичні препарати, до яких

чутливі кампілобактерії та які дозволені для використання.

При забої та первинній переробці птиці з метою зниження

інфікування кампілобактеріями тушок доцільно:

у ванну для шпарки тушок добавляти хлористоводневу кислоту у

кількості 40 мл на 1 л води чи іншого будь-якого дозволеного для

використання та рекомендованого при кампілобактеріозі птиці

дезінфікувального засобу;

після зняття пір'я та патрання обробляти тушки птиці

аерозолем води протягом 15 секунд, охолоджувати їх у воді з

вмістом 10-20 мг/л активного хлору; перед охолодженням тушки

обробляти 1-2% розчином молочної кислоти при рН 2,0.

Допускається

використання при заключному охолодженні препарату "ВетОкс" у

співвідношенні 1:20 при температурі від +2 град.С до +4 град.С,

охолоджувати 25 хвилин, та препарату "Стеріокс" на основі

надоцтової кислоти відповідно до настанови з його застосування або

іншого дезінфекційного засобу, який дозволений для використання.

Мінімальний об'єм водних розчинів у ваннах в процесі охолодження

рекомендується в кількості 2,5 л на тушку масою 2,5 кг. Воду у

ваннах потрібно замінювати у міру зниження рівня активності діючої

речовини препарату та забруднення, але не рідше 2 разів за зміну;

проводити щоденну санітарну обробку приміщень та обладнання забійного цеху (механічна очистка, мийка, дезінфекція) згідно з Інструкцією з проведення санітарної обробки - дезінфекції, дезінсекції та дератизації об'єктів птахівництва ([z0813-07](#)); у забійних цехах для зниження рівня забруднення повітря покращити вентиляцію та періодично (не рідше одного разу за зміну) проводити аерозольну дезінфекцію повітря.

При виявленні кампілобактерій (виду *C. jejuni*) із змивів з тушок курей, яєць, технологічного устаткування, інвентарю забійного і яйцепереробного цехів проводять зупинку останніх з подальшою ретельною механічною та санітарною обробкою, дезінфекцією обладнання, включаючи холодильні камери. Після цього проводиться повторний мікробіологічний контроль за проведеними заходами (дослідження змивів з обладнання та інвентарю).

3.9. Проводять моніторинг щодо тенденцій та джерел кампілобактеріозу та їх антибактеріальної опірності.

IV. Заходи щодо ліквідації кампілобактеріозу птиці

4.1. Птахогосподарство (пташник, відділення, ферму), в якому встановлено кампілобактеріоз птиці, оголошують неблагополучним відповідно до статті 48 Закону України "Про ветеринарну медицину" ([2498-12](#)) і вводять карантинні обмеження, відповідно до яких забороняється:

переміщення птиці (крім випадків, передбачених пунктом 4.2 цього розділу), кормів та інвентарю з неблагополучних пташників в межах птахогосподарства (відділення, ферми); вивіз інкубаційних яєць і птиці в інші птахогосподарства та продаж їх населенню; інкубація яєць із неблагополучних пташників.

4.2. У неблагополучному птахогосподарстві щодо кампілобактеріозу птиці дозволяється: інкубація яєць, отриманих в благополучних пташниках, з метою відтворення стада в даному птахогосподарстві; вивезення здорової птиці для забою на птахопереробні підприємства відповідно до Правил перевезення тварин, птиці та інших вантажів, які підлягають державному ветеринарно-санітарному контролю ([z1032-02](#)), затверджених наказом Міністерства транспорту України від 09.12.2002 N 873 ([z1030-02](#)), зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 29.12.2002 за N 1032/7320, та Ветеринарно-санітарних правил ([z0565-01](#)); вивезення продуктів забою від здорової птиці на харчові цілі (з проведенням відповідних лабораторних досліджень продуктів забою); вивезення інкубаційних яєць з благополучних пташників при умові дезінфекції їх не пізніше ніж через 2 години після знесення та перед вивезенням із господарства згідно з Інструкцією з проведення санітарної обробки - дезінфекції, дезінсекції

та дератизації об'єктів птахівництва ([z0813-07](#));
реалізація харчових яєць, отриманих від птиці благополучних пташників.

4.3. При встановленні захворювання птиці на кампілобактеріоз проводять щоденне вибраковування хворої, ослабленої і некондиційної птиці, яку знищують безкровним методом і утилізують. Іншу птицю піддають лікуванню антибіотиками чи іншими ветеринарними препаратами, які дозволені для використання та рекомендовані при кампілобактеріозі, до яких чутливий збудник, виділений в даному птахогосподарстві.

Після лікування птицю витримують до повного виведення залишків ветеринарного препарату з організму птиці.

4.4. У неблагополучних птахогосподарствах проводять аерозольну дезінфекцію у присутності птиці згідно з Інструкцією з проведення санітарної обробки - дезінфекції, дезінсекції та дератизації об'єктів птахівництва ([z0813-07](#)) та із врахуванням вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 13.01.2006 N 7 ([z0100-06](#)) "Про затвердження гігієнічного нормативу "Перелік речовин, продуктів, виробничих процесів, побутових та природних факторів, канцерогенних для людини" розчином молочної кислоти, резорцину, йодтриетиленгліколю чи іншими ветеринарними препаратами, що дозволені для використання при

кампілобактеріозі

відповідно до настанов з їх використання.

При виявленні збудника кампілобактеріозу (*C. jejuni*) в трупах курей (ембріонів), підстилці з ящиків, у гніздах, пилу, пусі, відібраних в інкубаторі або пташнику, в змивах з технологічного устаткування цих приміщень, з тушок чи яєць, відібраних з них, проводять механічне очищення і дезінфекцію технологічного обладнання, поверхонь приміщення, вентиляційної системи, повітря.

Особливу увагу слід звертати на дезінфекцію бункерів для кормів і змішувачів з подальшим мікробіологічним контролем.

4.5. Послід знезаражують біотермічним методом на спеціально обладнаних майданчиках (послідосховищах).

4.6. З метою швидкої ліквідації спалаху хвороби розпорядженням головного державного інспектора ветеринарної медицини району (міста) за погодженням з власником птахогосподарства допускається забій всієї птиці пташника (ферми) з дотриманням відповідних ветеринарно-санітарних вимог.

4.7. Ветеринарно-санітарну оцінку м'яса після забою птиці проводять згідно з Правилами передзабійного ветеринарного огляду тварин і ветеринарно - санітарної експертизи м'яса та м'ясних продуктів, затвердженими наказом Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України від 07.06.2002 N 28 ([z0524-02](#)), зареєстрованими у

Міністерстві
юстиції України 21.06.2002 за N 524/6812.

Тушки, отримані від хворої і підозрілої в інфікуванні кампілобактеріями птиці, направляються на промислову переробку з обов'язковою термічною обробкою. Пух і перо дезінфікують згідно з Інструкцією з проведення санітарної обробки - дезінфекції, дезінсекції та дератизації об'єктів птахівництва ([z0813-07](#)).

4.8. У птахогосподарствах, неблагополучних щодо кампілобактеріозу, проводять заходи з підвищення резистентності всього поголів'я птиці і покращання зоогігієнічних параметрів у приміщеннях. Для цього покращують годівлю, вводять вітаміни в антистресових дозах та антиоксиданти, підсилюють обмін повітря тощо.

4.9. Після забою птиці та звільнення приміщень проводять їх санацію (механічна очистка приміщень, обладнання, інвентарю тощо, при необхідності здійснюють побілку вапном стін, стелі, миття гарячою водою або 1,5-2% розчином кальцинованої соди та проводять дезінфекцію) відповідно до Інструкції з проведення санітарної обробки - дезінфекції, дезінсекції та дератизації об'єктів птахівництва ([z0813-07](#)).

Проводять ультрафіолетове опромінення пташників.

Благополуччя птахогосподарства щодо кампілобактеріозу підтверджують за результатами бактеріологічного дослідження

задохликів або нежиттєздатних курчат у кількості 15-20 від кожної партії інкубаційних яєць і вибірково дослідженням матеріалу від ремонтного племінного молодняку та племінної дорослої птиці - по 25-40 голів з кожної партії.

Птахогосподарство вважається благополучним щодо кампілобактеріозу, якщо при зазначених дослідженнях не встановлено кампілобактерій (*C. jejuni*, *C. coli*, *C. laridis*).

4.10. Карантинні обмеження з птахогосподарства (пташника, відділення, ферми) знімають через 30 діб після останнього випадку виявлення хворої або підозрілої на захворювання птиці та проведення відповідних ветеринарно-санітарних заходів.

V. Заходи щодо запобігання латентному носійству кампілобактерій

5.1. При виявленні контамінованої кампілобактеріями птиці та відсутності проявів клінічних ознак проводять її санацію, для цього:

всій птиці птахогосподарства (пташника, відділення, ферми) застосовують ветеринарний препарат, дозволений для використання та до якого чутливий виділений штам кампілобактерій;

проводять аерозольну дезінфекцію пташника в присутності птиці згідно з Інструкцією з проведення санітарної обробки - дезінфекції, дезінсекції та дератизації об'єктів птахівництва ([z0813-07](#));

дезінфікують інвентар, обладнання тощо;
посилюють санітарний режим у птахогосподарстві
(заправка дезкилимів, дезбар'єрів, "закритий режим" утримання тощо);
через 1-2 доби після санації птиці та дезінфекції приміщення проводять бактеріологічний лабораторний контроль, для цього досліджують корми, послід птиці, змиви з підлоги, стін, інвентарю, обладнання тощо.

5.2. При отриманні позитивних результатів на наявність кампілобактерій у птиці її обробляють повторно іншим ефективним ветеринарним препаратом, який дозволений для використання та рекомендований при кампілобактеріозі.

5.3. При санації птиці та пташників здійснюють контроль за застосуванням лікувальних засобів та дотриманням їх повного виведення із організму птиці.

5.4. Після обробки птиці ветеринарними препаратами для нормалізації фізіологічних процесів їй задають пробіотики, які сприяють нормалізації мікрофлори кишечника.

5.5. У разі виявлення кампілобактерій у змивах з об'єктів птахогосподарств проводять їх санацію до отримання негативних результатів досліджень.

5.6. Після проведення заходів щодо санації птиці та пташника роблять контрольні лабораторні дослідження кормів, води для

випоювання птиці, посліду птиці, змивів з підлоги, стін, інвентарю, обладнання тощо.

5.7. У разі отримання негативного результату лабораторних досліджень на наявність кампілобактерій проводять наступний бактеріологічний контроль через 15-20 діб.

5.8. Після триразового негативного результату контроль наявності кампілобактерій у птиці проводять раз на 3 місяці, а у змивах з об'єктів приміщення - щомісячно.

5.9. Здійснюють ветеринарно-санітарний контроль виконання ветеринарно-санітарних вимог при розробці птиці, зберіганні, замороженні та переробці тушок.

5.10. У забійному цеху відбирають змиви по ходу технологічного процесу через 1 годину після початку робочого процесу забою птиці раз на місяць, з поверхні тушок - також раз на місяць. При цьому особливу увагу звертають на тушки після охолодження, тару тощо.

VI. Правила безпеки для обслуговувального персоналу в неблагополучних птахогосподарствах

6.1. Працівники птахогосподарств повинні регулярно проходити медичний огляд відповідно до Переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, затвердженого постановою

Кабінету
Міністрів України від 23.05.2001 N 559 ([559-2001-п](#)),
дотримуватися санітарного режиму та правил особистої гігієни.

6.2. Обслуговувальний персонал забезпечується мийними та дезінфекційними засобами, спеціальним одягом, індивідуальними засобами захисту (респіраторами, окулярами, рукавичками, спецодягом, спецвзуттям), які мають запобігати інфікуванню.
Обов'язково проводиться роз'яснювальна робота щодо дотримання правил особистої гігієни.

6.3. Спецодяг та спецвзуття після кожної зміни знезаражують у параформаліновій дезінфекційній камері, разовий одяг спалюють або направляють на утилізацію.

6.4. Особи, що працюють із дезінфекційними засобами, повинні дотримуватись правил особистої гігієни та заходів безпеки, встановлених нормативними документами із використання конкретного дезінфекційного препарату.

При проведенні аерозольної дезінфекції та використанні препаратів, що подразнюють слизову оболонку очей та органів дихання, працювати дозволяється тільки в протигазах або респіраторах та захисних окулярах, а при контакті з концентрованими розчинами необхідно користуватися гумовими рукавичками.

6.5. В аптечках першої допомоги повинні бути нейтралізуючі розчини та/або спеціальні препарати для надання першої допомоги при випадковому отруєнні працівника дезінфекційним препаратом.

6.6. Палити та вживати їжу під час роботи з дезінфекційними речовинами забороняється. Після проведення ветеринарно-санітарних робіт обличчя та руки необхідно вимити теплою водою з милом, руки продезінфікувати.

Заступник Міністра аграрної
політики та продовольства
України
О.В.Сень